

**АКТУАЛЬНІСТЬ І ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ
СТАНДАРТИВНАТОАQAPСЕРІЇ2000У СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ З ВИРОБНИЦТВА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ
ACTUALITY AND ADVANTAGES OF THE APPLICATION OF NATO STANDARDS
AQAP SERIES 2000 IN THE QUALITY MANAGEMENT SYSTEM OF DOMESTIC
ENTERPRISES FOR MAKING OF MILITARY EQUIPMENT**

Науковий керівник – доц. каф. «Металорізальних верстатів, метрології та сертифікації»,

канд. техн. наук Кисилевська А. Ю., Kysilevska A.U.

Студент - Шумило О. І., Шумило Е. И., Shumylo O. I.

Анотація: Представлено результати дослідження національної та міжнародної нормативної бази щодо систем управління якістю підприємств з виробництва військової техніки, зокрема, стандартів НАТО. Наведено перелік стандартів НАТО AQAP серії 2000. Проаналізовано структуру стандарту AQAP 2110:2016 та його відмінності від стандарту ISO9001:2015. Окреслено актуальність та переваги впровадження стандартів НАТО AQAP серії 2000. Запропоновано в якості інструменту впровадження цих стандартів застосовувати розробку інтегрованих систем.

Ключові слова: системи управління якістю, стандарти НАТО, стандарти AQAP, стандарти STANAG, підприємства з виробництва військової техніки.

Annotation: The results of the research of the national and international normative base on quality management systems of military equipment production enterprises, in particular NATO standards, are presented. The list of NATO standards AQAP 2000 series is presented. The structure of the AQAP 2110:2016 standard and its differences from the ISO 9001:2015 standard are analyzed. The importance and advantages of implementing NATO standards for the AQAP 2000 series is outlined. The implementation of these standards is proposed as an instrument for the development of integrated systems.

Key words: quality management systems, NATO standards, AQAP standards, STANAG standards, military equipment manufacturing companies.

Враховуючи сьогоденні виклики, які стоять перед Україною, національні інтереси нашої держави вимагають інтеграції у міжнародні системи колективної безпеки. Самою

дієвою системою колективної безпеки на сьогодні в світі є Організація Північноатлантичного договору(НАТО).

У 2019 р. стратегічну мету зовнішньої політики нашої країни закріплено Законом України [1], яким внесено зміни до Конституції України щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в ЄС та в НАТО.

Інтеграція та набуття членства в НАТО може бути досягнута лише шляхом впровадження стандартів цієї організації.

У НАТО такі документи згруповані за двома найбільш поширеними серіями, а саме:

1. «STANAG» (угоди зі стандартизації) – офіційно оформлені угоди між країнами – учасниками НАТО про прийняття чи використання однакового або аналогічного озброєння, військового обладнання, амуніції, майна, а також оперативних, тилкових та адміністративних процедур. STANAG не має повноважень без його впровадження країною – учасником, тобто без відображення змісту угоди в національних чинних документах.

2. «AP» (публікації Альянсу) – документи, що містять узгоджені принципи дій чи стандартизовані методи, які повинні використовуватися збройними силами всіх або деяких країн НАТО. AP не потребують, на відміну від STANAG, відображення в національних нормативних документах, використовуються безпосередньо, як це в них вимагається.

У позначеннях публікацій між буквами А і Р може ставитися ще одна чи дві букви, які означають різновиди дії документів, наприклад: AQAP – Спільна публікація із забезпечення якості[2].

Стандарти НАТО серії AQAP ґрунтуються на тому, що обороноздатність залежить в значній мірі від якості оборонної продукції (систем озброєння), включаючи комплекс технічних засобів, програмного забезпечення, засобів обслуговування, персоналу і процесів, а якість найкращим чином може бути досягнуто шляхом застосування комплексного системного підходу до якості на всіх стадіях життєвого циклу. Норми стандартів AQAP, також як і документація AQAP – це доповнення і розширення норми ISO 9001 в розвитку системи якості поставок для армії[3].

AQAP складається з:

– AQAP 2131:2006 – «Вимоги НАТО щодо забезпечення якості при остаточному контролі»;

– AQAP 2130:2009 – «Вимоги НАТО до забезпечення якості при перевірці та тестуванні»;

– AQAP 2120:2009 – «Вимоги НАТО до забезпечення якості виробництва»;

– AQAP 2110:2009 – «Вимоги НАТО при проектуванні, розробці і виробництві»;

– AQAP 2105:2009 – «Вимоги НАТО до планів якості для товару, що є предметом замовлення»;

– AQAP 2210:2006 – «Додаткові вимоги НАТО до AQAP 2110 щодо забезпечення якості програмного забезпечення».

Сертифікація підприємств з виробництва військової техніки за AQAP актуальна з наступних причин:

– наявність міжнародного сертифікату;

– підвищення ефективності роботи, зокрема, внаслідок чіткого розмежування відповідальності та компетенцій;

– підвищення довіри клієнтів;

– економія витрат через контролювання процесу випуску невідповідної продукції;

– скорочення часу адаптації нових співробітників і постачальників;

– мінімізація ризику поганого обслуговування;

– постійний рівень якості;

– поліпшення продукту або послуги.

Структура публікації AQAP 2110:2016 повторює в якості базових всі вимоги стандарту ISO 9001:2015 шляхом посилання на відповідні структурні елементи цього стандарту, не повторюючи їх змісту. У міру необхідності до окремих структурних елементів наводяться доповнення, які відображають конкретні специфічні вимоги НАТО до систем управління якістю підприємств з виробництва військової техніки.

Наявність сертифікату AQAP 2110 дозволяє підприємству поставляти свою продукцію збройним силам країн НАТО без додаткового узгодження.

Україна поступово впроваджує стандарти НАТО, у тому числі AQAP серії 2000. Так з 01.01.2019 р. в Україні серед інших прийнято наступні національні стандарти на основі міжнародних:

– ДСТУ STANAG 4107:2019 (STANAG 4107 Ed:11/AQAP-2310Ed. DVer. 1, IDT)[4];

– ДСТУ STANAG 4107:2018 (STANAG 4107 Ed:10/AQAP-2110 Ed. DVer. 1, IDT) [5].

Таким чином впровадження стандартів AQAP в системи управління якістю підприємств з виробництва військової техніки є інструментом підвищення якості,

надійності та конкурентоспроможності. Інструментом впровадження цих стандартів може бути розробка інтегрованих систем.

Література

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору): закон України від 07.02.2019 р. № 2680-VIII. - [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19>
2. Хижняк, В. В. Проблеми впровадження в Україні військової системи стандартизації НАТО / В. В. Хижняк // Системи озброєння і військова техніка. – 2005. – № 2. – С. 3–6.
3. Альбощій, О. В. До проблем забезпечення якості озброєння та військової техніки / О. В. Альбощій // Збірник тез доповідей VIII наук.-практ. конф. «Наукове забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України» (Харків, 30 березня 2017 року). – Харків: Національна академія Національної гвардії України, 2017. – С. 4–5.
4. Вимоги НАТО з гарантування якості до постачальників авіаційної, космічної та оборонної продукції: ДСТУ STANAG 4107:2019 (STANAG 4107 Ed:11/AQAP-2310Ed. DVer. 1, IDT). – [Чинний з 2019-01-01]. – (Національний стандарт).
5. Вимоги НАТО щодо проектування, розроблення та виготовлення: ДСТУ STANAG 4107:2018 (STANAG 4107 Ed:10/AQAP-2110 Ed. DVer. 1, IDT). – [Чинний з 2019-01-01]. – (Національний стандарт).